

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **J. J.**, bývajúceho v D., **o návrhu na obnovu konania vedeného na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 7C 105/2010**, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 14C 67/2011, o dovolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 15. augusta 2011 sp. zn. 13Co 227/2011, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie navrhovateľa **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Banská Bystrica (súd prvého stupňa) uznesením z 24. júna 2011 č. k. 14C 67/2011-19 nepriznal navrhovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov a jeho návrh na ustanovenie zástupcu z radov advokátov zamietol. V odôvodnení svojho rozhodnutia skonštatoval, že navrhovateľ v predmetnej veci splnil podmienku existencie majetkových a sociálnych pomerov odôvodňujúcich priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, zároveň však zdôraznil, že v zmysle § 138 ods. 1 O.s.p. možno účastníkovi priznať oslobodenie od súdnych poplatkov len vtedy, ak z jeho strany nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné bránenie alebo uplatňovanie práva. V tejto spojitosti uviedol, že navrhovateľ podal návrh na obnovu konania vedeného na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 7C 105/2010 a domáha sa zrušenia všetkých uznesení vydaných v tomto konaní. Keďže konanie, o obnovu ktorého žiada navrhovateľ, nebolo skončené žiadnym rozhodnutím, voči ktorému by obnova konania bola zákonom prípustná, súd prvého stupňa dospel k záveru, že navrhovateľ uplatňuje svoje právo bezúspešne a nie je teda splnená druhá podmienka priznania oslobodenia od súdnych poplatkov v zmysle § 138 ods. 1 O.s.p. Pre tieto dôvody nepriznal navrhovateľovi oslobodenie od súdnych

poplatkov a nadväzne zamietol aj jeho návrh na ustanovenie zástupcu z radov advokátov, keďže ustanovenie zástupcu v zmysle § 30 O.s.p. je podmienené danosťou predpokladu oslobodenia od súdnych poplatkov, čo navrhovateľ nesplnil.

Krajský súd v Banskej Bystrici (odvolací súd) na odvolanie navrhovateľa uznesením z 15. augusta 2011 sp. zn. 13Co 227/2011 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil. Odvolací súd, ktorý sa v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p. v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, skonštatoval správnosť a úplnosť podaných dôvodov uznesenia súdu prvého stupňa, poukážuc aj na logické zhodnotenie všetkých súvislosti navrhovateľovho podania.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal navrhovateľ dovolanie, v ktorom bez bližšej skutkovej špecifikácie namietal, že postupom nižších súdov mu bola v predmetnej právnej veci odňatá možnosť konať pred súdom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 236 a nasl. O.s.p.). Treba zároveň uviesť, že i keď dovolateľ v tomto dovolacom konaní nie je zastúpený advokátom a nemá právnické vzdelanie (§ 241 ods. 1 O.s.p.), povaha napadnutého rozhodnutia vylučuje, aby v prípade tohto dovolania bol nedostatok podmienky povinného zastúpenia advokátom považovaný za dôvod pre zastavenie konania. Za situácie, kedy predmetom dovolacieho prieskumu je rozhodnutie súdu, ktorým okrem /východiskového/ posúdenia (ne)danosti dôvodu pre oslobodenie od súdnych poplatkov bolo nevyhovené návrhu účastníka o ustanovenie zástupcu z radov advokátov, nemožno totiž striktne trvať na splnení tejto podmienky; pri opačnom výklade by sa poprel nielen zámer, ktorý sledoval účastník konania podaním dovolania, ale tiež účel a cieľ takéhoto dovolacieho konania, v ktorom predmetom posúdenia má byť záver odvolacieho súdu o (ne)splnení podmienok pre ustanovenie zástupcu z radov advokátov.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania má dovolanie osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno úspešne napadnúť (len) právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, nie však v každom prípade, ale iba ak podanie dovolania pripúšťa zákon.

Zmyslom dovolania je preskúmanie napadnutého rozhodnutia – v prípadoch stanovených zákonom – z hľadiska v zákone určených dovolacích dôvodov a dosiahnutie nápravy tam, kde rozhodnutie napadnuté dovolaním nemôže obstáť z aspektu opodstatnenosti v dovolaní uplatneného dovolacieho dôvodu. Dovolanie je v uvedenom vymedzení zároveň procesný prostriedok (nástroj), ktorým zákon vytvára účastníkovi konania procesnú možnosť, aby v prípadoch (a za podmienok) v zákone uvedených spochybnil opodstatneným uplatnením dovolacieho dôvodu správnosť konania alebo rozhodovania odvolacieho súdu a dosiahol nápravu väd alebo nesprávností napadnutého rozhodnutia.

Mimoriadna povaha dovolania v rámci systému opravných prostriedkov sa prejavuje aj v tom, že účastník konania nemôže úspešne podať dovolanie z akéhokoľvek dôvodu, ale len z dôvodu uvedeného v zákone (z tzv. dovolacieho dôvodu). Občiansky súdny poriadok upravuje tri samostatné dovolacie dôvody. Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že: a) v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 O.s.p., b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c) rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Treba dodať, že dovolací súd je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane toho, ako ho dovolateľ obsahovo vymedzil; dovolacie dôvody neposudzuje podľa toho, ako ich označil dovolateľ, ale podľa ich obsahu. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a nemožno sa ním úspešne domáhať revízie skutkových zistení súdov nižších stupňov ani výsledkov nimi vykonaného dokazovania; dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie.

V prejednávanej veci rozhodol odvolací súd uznesením. V zmysle § 239 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je

prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. V zmysle § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Keďže v danom prípade ide o potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu (ktorý prípustnosť dovolania vo výroku nevyslovil), je nepochybné, že prípustnosť dovolania navrhovateľa z § 239 O.s.p. nemožno vyvodiť.

So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 druhá veta O. s. p., ktoré ukladá dovolaciemu súdu povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., dovolací súd sa neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa komplexne zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p., teda či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti byť účastníkom konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad absencie návrhu na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania súdom nesprávne obsadeným. Treba zdôrazniť, že z hľadiska posúdenia existencie niektorej z uvedených procesných väd ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je významné subjektívne tvrdenie dovolateľa o tom, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 O.s.p., ale len zistenie existencie vady tejto povahy.

Navrhovateľ netvrdil žiadnu z procesným väd v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p.; existencia väd takej povahy v dovolacom konaní ani nevyšla najavo. Prípustnosť tohto dovolania preto z uvedených ustanovení vyvodiť nemožno.

Navrhovateľ v dovolaní bez bližšieho skutkového spresnenia namietal, že postupom odvolacieho súdu ako aj súdu prvého stupňa mu bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Pod odňatím možnosti pred súdom konať treba rozumieť procesne nesprávny postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Podľa § 30 ods. 1 prvej vety O.s.p. (v znení do 31. decembra 2011) účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť za zástupcu Centrum právnej pomoci alebo advokáta zapísaného do zoznamu podľa osobitného predpisu, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov. Procesným predpokladom pre ustanovenie zástupcu z radov advokátov v zmysle tohto ustanovenia sú vo všeobecnosti a/ žiadosť účastníka konania, b/ splnenie predpokladov pre oslobodenie od súdnych poplatkov, c/ danosť takej potreby ochrany záujmov účastníka konania, ktorá je v priamej súvislosti s predmetom konania. Pokiaľ má byť účastníkovi tento zástupca ustanovený, musia byť uvedené predpoklady splnené *kumulatívne*.

Navrhovateľ podal žiadosť o ustanovenie zástupcu z radov advokátov, tým došlo k splneniu predpokladu uvedeného pod a/. Pokiaľ ale ide o otázku splnenia ďalšieho z predpokladov (uvedeného pod b/), je treba uviesť, že pre záver súdu o danosti podmienok pre oslobodenie účastníka konania od súdneho poplatku sú významné hľadiská uvedené v ustanovení § 138 ods. 1 O.s.p. (jedná sa o hľadisko pomerov účastníka odôvodňujúcich oslobodenie – najmä majetkové, zdravotné a sociálne pomery a o hľadisko, či nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva). Z odôvodnenia uznesenia súdu prvého stupňa, s ktorým sa v napadnutom uznesení plne stotožnil odvolací súd, vyplýva, že navrhovateľ podal návrh na obnovu konania vedeného na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 7C 105/2010 a domáhal sa zrušenia všetkých uznesení vydaných v tomto konaní; keďže však konanie, o obnovu ktorého navrhovateľ žiada, nebolo skončené žiadnym rozhodnutím, voči ktorému by obnova konania bola zákonom prípustná, súd ustálil, že u navrhovateľa ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie práva v zmysle § 138 ods. 1 O.s.p. a nie je teda splnená druhá podmienka priznania

oslobodenia od súdnych poplatkov. Pre tento dôvod navrhovateľovi nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov a nadväzne zamietol jeho návrh na ustanovenie zástupcu z radov advokátov, keďže ustanovenie zástupcu v zmysle § 30 O.s.p. bolo podmienené danosťou predpokladu oslobodenia od súdnych poplatkov, ktorý predpoklad navrhovateľ nespĺnil.

Činnosť súdu, pri ktorej zistený skutkový stav podriaďuje pod skutkovú podstatu príslušnej právnej normy (v danom prípade § 138 ods. 1 a § 30 ods. 1 O.s.p. v znení do 31. decembra 2011), na základe čoho dospieva k záveru, či sa právo prizná alebo neprizná, sa označuje ako právne posudzovanie veci. Právne posúdenie veci je nesprávne, ak sa súd pri tejto činnosti dopustil omylu (buď v tom, že na správne zistený skutkový stav aplikoval iný právny predpis než mal, alebo ak správne aplikovaný právny predpis nesprávne interpretoval). Právnym posúdením veci ale nemôže dôjsť k odňatiu možnosti účastníka konania pred súdom konať, lebo právnym posúdením veci sa mu neodníma možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Z tohto dôvodu je právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov považované (len) za relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie (porovnaj § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), ktorý ale sám osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

V prejednávanej veci zo spisu nevyplýva, že by sa nižšie súdy dopustili porušenia procesných oprávnení navrhovateľa majúceho za následok odňatie jeho možnosti pred súdom konať. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že by navrhovateľovi nebol ustanovený zástupca z radov advokátov (resp. že by mu nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov), hoci pre to boli dané procesné predpoklady. Z tohto dôvodu dospel dovolací súd k záveru, že postup nižších súdov nemal za následok znemožnenie realizácie procesných práv navrhovateľa v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Nakoľko prípustnosť dovolania v danom prípade nemožno vyvodiť z ustanovenia § 239 O.s.p. a v dovolacom konaní nevyšlo najavo, že by konanie na súdoch nižších stupňov bolo postihnuté niektorou z vád uvedenou v ustanovení § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie navrhovateľa podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 13. augusta 2012

JUDr. Milan D e á k , v. r.
predseda senátu

Za správnosť:

Hrčková Marta